

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

*ТЕШЕВА ЛАРИСА ВАСИЛІВНА, К.Е.Н., ДОЦЕНТ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА.*

Аграрний сектор економіки останнім часом набуває все більшої уваги з боку науковці внаслідок його вирішального впливу на розвиток національного господарства України в цілому. Втрата металургійною галуззю першості в структурі ВВП та експорту при стабільному попиті на міжнародних ринках на вітчизняну аграрну продукцію забезпечує пріоритетність пошуку шляхів розвитку аграрного сектору, серед яких інноваційний варто вважати найважливішим.

Інноваційний розвиток окремого підприємства та галузі в цілому можливий лише за умови забезпечення ефективного впровадження новацій в поточну діяльність, що дозволяє забезпечувати зростання конкурентоспроможності і таким чином переходити на новий якісний рівень розвитку.

Процес інноваційної діяльності з моменту зародження ідеї та отримання готового інноваційного продукту достатньо широко висвітлених у чисельних наукових публікаціях. Але залишається питання його ефективної імплементації в поточну діяльність суб'єктів господарювання в Україні. Адже параметри інноваційної активності, на жаль, залишаються дуже низькими. Частка промислових підприємств, які впроваджували інновації за останніх 20 років, коливається в діапазоні 13%, то знижуючись, то невідчутно зростаючи. Найгіршим варто визнати рівень частки реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації: з 2000 року показник скоротився з 9,4% до 1,3 у 2019 році.

В роботі П. Т. Бубенко [1] причини такої ситуації розглядаються крізь інституційну, організаційну й фінансову складові. Інституційна складова пов'язана із концентрацією капіталу в окремих олігархічних структурах, представлених фінансово-промисловими групами, монопольне положення яких, підкріплене державою, не вимагає пошуку інноваційних конкурентних переваг. Вирішення цієї проблеми автор бачить в державній підтримці малого та середнього інноваційного підприємництва та бізнесу, для чого бракує виключно

політичної волі. Організаційну складову відображають суперечності, невідповідності та недосконалості структури виконавчої влади, розподілу повноважень і регламентів бюджетних коштів поряд із високим рівнем бюрократизації. Рішення цієї проблеми пропонується як реорганізація структури державного управління фінансування науки. Фінансова складова цілком очевидно стосується наднизького рівня фінансування наукових досліджень, негативна динаміка якого спостерігається в скороченні частки у ВВП та державному бюджеті.

Виокремлення зазначених складових варто вважати обґрунтованим і доцільним, але вони дозволяють знайти відповіді лише на окремі проблеми інноваційної відсталості національної економіки. Залишається багато відкритих питань. Наприклад, щодо захисту прав інтелектуальної власності в нашій державі, складності оформлення документів на підтвердження зазначених прав: високий рівень бюрократизації та довготривалість цих процесів не дозволяють вчасно отримувати бажанні результати, що для наукоємних галузей рівносильно втраті ключових конкурентних переваг, які полягають саме у своєчасному виведення на ринок інноваційних продуктів. Крім того, фінансову підтримку наукоємних виробництв часто здійснює так званий венчурний капітал, орієнтований саме на фінансуванні зростання молодих компаній з перспективою участі в їх вартості в майбутньому або вигідному продажі на ринку, який характеризується як високо ризикований. Як відомо, розвиток венчурних компаній, найкращим прикладом якого варто визнати Кремнієву долину в США, пов'язаний з інституційною інноваційною інфраструктурою.

Іншим важливим питанням є пріоритезація розподілу фінансування науки.

Як було зазначено аграрний сектор останнім часом відіграє одну з найважливіших ролей у створенні національного продукту. Між іншим, споріднені та підтримуючі галузі аграрного сектору знаходяться не в найкращому стані. Високий рівень імпортозалежності спостерігається серед сільськогосподарського машинобудування – близько 90% нової техніки, яку купують аграрії, є імпортною і дуже кошторисною у порівнянні з вітчизняними аналогами. Але довготривала присутність іноземних виробників на вітчизняному ринку сільськогосподарського машинобудування свідчить про їх конкурентоспроможність. На ринку посівних матеріалів покриття експортом імпорту складає лише 3,6%. Значне подорожчання газу призвело до фактичної втрати внутрішнього виробництва добрив: ринок калійних, фосфорних та комплексних

добрів майже повністю представлений імпортерами, а ринок азотних наполовину. Несприятлива ситуація і з паливно-мастильними матеріалами – частка імпорту тут становить більше 85%.

Отже, реалізація ефективної політики забезпечення інноваційного розвитку для аграрного сектору крім вирішення проблем загальнонаціонального характеру, викладених вище, вимагає інституційного закріплення пріоритетів фінансування окремих галузей: розробки сучасних гібридів насінневого матеріалу для підвищення якості та конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції; концентрації прикладних досліджень у сфері сільськогосподарського машинобудування, що дозволить забезпечити вітчизняним аграріям надійною та якісною і, що найголовніше, дешевою технікою, придбання якої варто підтримувати державою використанням інструментарію пільгового кредитування; впровадження сучасних технологій відповідального землекористування та органічного землеробства в контексті сталого розвитку та підтримки позитивної динаміки на сільських територіях. Лише комплексне застосування розглянутих заходів сприятиме забезпеченню інноваційного розвитку аграрного сектору України.

Література.

1. Бубенко П. Т. Стратегічне планування та управління інноваційним розвитком: теорія і практика. Бізнес Інформ. 2016. № 1. С. 77-80.

PERSONNEL DEVELOPMENT MANAGEMENT AS A COMPONENT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

*TKACHENKO V.V., CANDIDATE OF ECONOMIC SCIENCES,
SUMY NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY*

Today, planning and organizing the process of staff development is a necessary means of achieving current and future goals in order to form an educated, highly qualified and competitive employee.

In conditions of political and economic instability, aggravation of social contradictions, a number of negative processes and phenomena in the field of personnel development have formed. Thus, the number of employees who have improved their skills in Ukraine as a whole is characterized by declining dynamics and is extremely low and in 2019 did not cover 15% of full-time and in agriculture, forestry and fisheries - 4%.